

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о. декана економічного факультету
/Роман ГРЕШКО/
від «02» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ОЦІНКА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

вибіркова

Освітньо-професійна програма:	Публічні, корпоративні фінанси та фінансове посередництво
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Оцінка вартості підприємства» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Публічні, корпоративні фінанси та фінансове посередництво» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування», затвердженої рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 26.04.2021 року, протокол № 5, та введеної в дію наказом ректора № 185 від 11.05.2021 р.

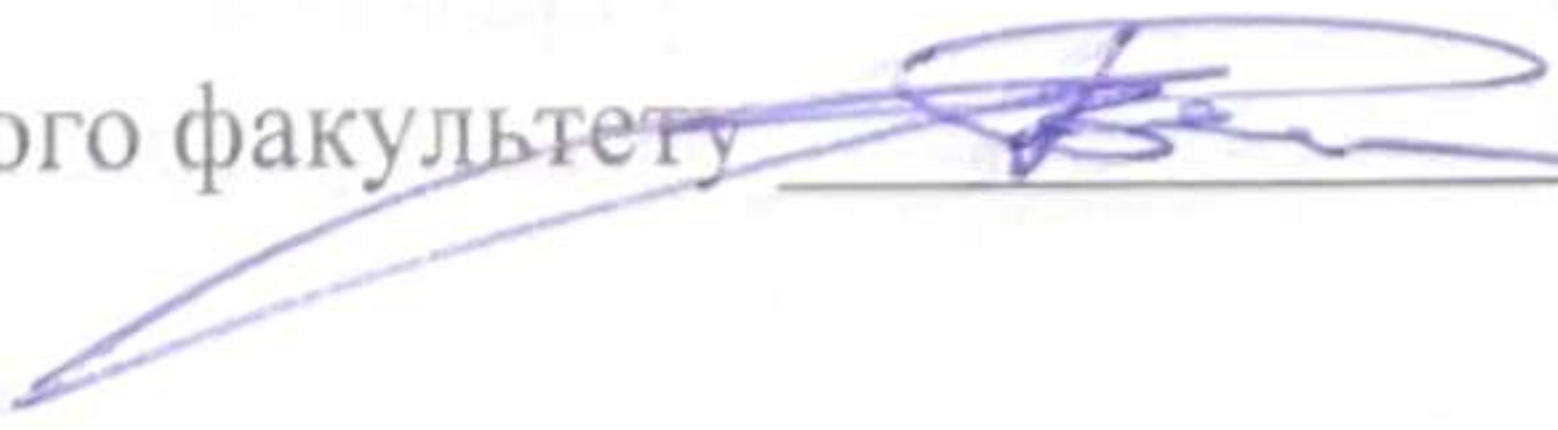
Розробник: **Корбутяк Аліна Георгіївна**, доцент кафедри фінансів і кредиту,
кандидат економічних наук, доцент

Викладач: **Корбутяк Аліна Георгіївна**, доцент кафедри фінансів і кредиту,
кандидат економічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри **Петро НІКІФОРОВ**

Схвалено методичною радою економічного факультету
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради економічного факультету **Роман ГРЕШКО**

1. Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів системи знань у сфері оцінки вартості суб'єктів господарювання, практичних навичок про категорії, поняття, методи, етапи оцінки вартості підприємства з урахуванням його фінансового положення, а також вартості землі, виробничих приміщень, устаткування, нематеріальних активів.

Курс «Оцінка вартості підприємства» покликаний навчити здобувачів правильно застосовувати знання, отримані при вивченні дисципліни на практиці, володіти професійною термінологією у сфері оцінювання, професійно грамотно використовувати в роботі нові форми і методи оцінювання вартості суб'єктів господарювання, оптимально застосовувати сучасний інструментарій оцінки, своєчасно та професійно складати звіт про оцінку вартості підприємства; в цілому грамотно здійснювати оцінку вартості об'єкта та застосовувати сучасні інструменти такої оцінки. Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам набути додаткових загальних і фахових компетентностей, які розширяють їхні можливості для професійної самореалізації, зокрема при організації та оцінці вартості власного бізнесу.

2. Пререквізити.

«Оцінка вартості підприємства» є вибірковою дисципліною циклу дисциплін професійної підготовки та викладається здобувачам 4 року навчання в 7 семестрі загальним обсягом 150 годин (5 кредитів). Засвоєння основних тем курсу повинно надати майбутнім фахівцям розуміння найважливіших аспектів вартісної оцінки об'єкта дослідження, застосування методів та існуючих підходів щодо оцінки вартості підприємств в залежності від функціонального призначення такої оцінки й особливостей самого підприємства.

Для ефективного вивчення курсу «Оцінка вартості підприємства» здобувачі вищої освіти вивчають його разом з курсами «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва», «Фінансування малого бізнесу та стартапів», «Фінансовий аналіз», «Інвестування».

3. Результати навчання.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок») вивчення дисципліни «Оцінка вартості підприємства» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач;
- здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Програмні результати навчання:

- знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;
- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач;
- формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	8	5	150	2	22	33	-	-	95	-	Іспит

4.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Концептуальні підходи до оцінки вартості підприємства						
Тема 1. Теоретичні основи оцінки вартості підприємств. Мета: розглянути поняття, основні принципи оцінки вартості підприємства, з'ясувати систему факторів створення вартості підприємства та методичне регулювання оцінки майна.	18	2	4	-	-	12
Тема 2. Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємства. Мета: розглянути дью діліженс як інструмент зменшення інформаційних ризиків, а також вивчити особливості вартісно-орієнтованих концепцій контролінгу.	18	4	4	-	-	10
Тема 3. Регулювання оціночної діяльності. Мета: розглянути напрями державного регулювання оціночної діяльності та поняття саморегулювальної організації оцінювачів, а також дослідити діяльність органів державної влади, які здійснюють державне регулювання оціночної діяльності.	18	2	2	-	-	14
Тема 4. Ставка дисконтування в оцінці вартості підприємства. Мета: розглянути суть, необхідність та сферу застосування ставки дисконтування, дослідити традиційні підходи до визначення ставки дисконтування.	18	2	4	-	-	12
Разом за змістовим модулем 1	72	10	14	-	-	48
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти оцінки вартості підприємства						
Тема 5. Дохідний підхід в оцінці вартості підприємства.	18	4	4	-	-	10

Мета: розглянути підхід з точки зору оцінки грошових потоків (дисконтування грошових потоків DCF), а також методи капіталізації чистого доходу та капіталізації дивідендів в оцінці вартості підприємства.						
Тема 6. Оцінка вартості підприємства за майновим (витратним) підходом. Мета: розглянути порядок визначення чистої балансової вартості підприємства та чистої ринкової вартості матеріальних активів.	18	2	4	-	-	12
Тема 7. Порівняльний (ринковий) підхід в оцінці вартості підприємства. Мета: розглянути суть порівняльного підходу, мультиплікатор “вартість акції / дохід підприємства”, а також з’ясувати особливості вибору порівнюваних підприємств.	18	2	4	-	-	12
Тема 8. Особливості оцінки різних видів об’єктів нерухомості. Мета: розглянути особливості оцінки комерційної нерухомості (офісів, готелів, торгових приміщень), методи оцінки земельних ділянок, інвестиційних проектів, об’єктів інтелектуальної власності.	16	2	4	-	-	10
Тема 9. Звіт про оцінку вартості підприємства. Мета: розглянути основні розділи звіту про оцінку вартості бізнесу, етапи та порядок їх формування, а також з’ясувати особливості рецензування звіту про оцінку вартості майна.	8	2	3	-	-	3
Разом за змістовим модулем 2	78	12	19	-	-	47
Усього годин	150	22	33	-	-	95

4.3. Тематика практичних занять

№	Назва теми
1	Теоретичні основи оцінки вартості підприємства
2	Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємства
3	Регулювання оціночної діяльності
4	Ставка дисконтування в оцінці вартості підприємства
5	Дохідний підхід в оцінці вартості підприємства
6	Оцінка вартості підприємства за майновим (витратним) підходом
7	Порівняльний (ринковий) підхід в оцінці вартості підприємства
8	Особливості оцінки різних видів об’єктів нерухомості
9	Звіт про оцінку вартості підприємства

4.4. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів складається з обов'язкових і вибіркового завдань.

Обов'язкова робота студентів:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- виконання самостійних і індивідуальних робіт;

Вибіркова робота студентів:

- опрацювання додаткового теоретичного матеріалу;
- виконання ситуаційних завдань.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; вміння презентувати опрацьований матеріал.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
		денна ф.н.
1	Тема: Теоретичні основи оцінки вартості підприємств. Завдання: 1. Дайте характеристику функціям оцінки бізнесу: встановлення меж володіння власністю; оцінка нерухомості; відчуження власності для державних потреб; забезпечення займу (кредиту); допомога продавцю (споживачу) у встановленні ціни. 2. Обґрунтуйте цілі ведення бізнесу. 3. Дайте визначення та повну характеристику системі факторів (драйверів) створення вартості підприємства. 4. Дайте повну характеристику класифікації вартісних показників. 5. Охарактеризуйте суть системного аналізу підприємства для оцінки бізнесу. 6. Охарактеризуйте етапи аналізу вартості бізнесу. 7. Обґрунтуйте методи аналізу вартості бізнесу. 8. Інформаційні джерела проведення оцінки бізнесу.	12
2	Тема: Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємства. Завдання: 1. Охарактеризуйте основні положення концепції Стерна-Стюарта. 2. Дайте характеристику способам розрахунку показника економічної доданої вартості. 3. Обґрунтуйте розрахунок операційного результату господарської діяльності. 4. Охарактеризуйте основні положення концепції Левіса. 5. З'ясуйте сильні та слабкі сторони концепції Левіса. 6. Обґрунтуйте принципи забезпечення зростання вартості підприємства А. Раппапорта. 7. Визначте переваги та недоліки вартісно-орієнтовного управління.	10
3	Тема: Регулювання оціночної діяльності. Завдання: 1. Охарактеризуйте порядок видачі та анулювання сертифіката суб'єкта оціночної діяльності 2. З'ясуйте права та обов'язки оцінювачів і суб'єктів оціночної діяльності. 3. Дайте характеристику обмеженням щодо проведення оцінки майна. 4. Обґрунтуйте роль Кабінету Міністрів України в регулюванні оціночної діяльності.	14

	5. Обґрунтуйте роль Фонду державного майна в регулюванні оціночної діяльності.	
4	Тема: Ставка дисконтування в оцінці вартості підприємства. Завдання: 1. Охарактеризуйте особливості застосування ставки дисконтування в оцінці вартості бізнесу. 2. З'ясуйте проблеми визначення ставки дисконтування і порядок їх вирішення. 3. Визначте переваги та недоліки традиційних методів визначення ставки дисконтування. 4. Обґрунтуйте переваги та недоліки альтернативних методів визначення ставки дисконтування.	12
5	Тема: Дохідний підхід в оцінці вартості підприємства. Завдання: 1. Охарактеризуйте порядок визначення надлишкового доходу 2. Обґрунтуйте порядок визначення дисконтованого грошового потоку. 3. З'ясуйте використання дохідного підходу в оцінці пакетів акцій. 4. Дайте характеристику використанню дохідного підходу при оцінці вартості підприємства у разі його ліквідації. 5. Охарактеризуйте порядок визначення періоду прогнозування. 6. Охарактеризуйте порядок визначення майбутніх грошових потоків.	10
6	Тема: Оцінка вартості підприємства за майновим (витратним) підходом. Завдання: 1. Обґрунтуйте порядок визначення ліквідаційної вартості. 2. Охарактеризуйте необхідність та сутність вартості відновлення. 3. Визначте порядок визначення вартості відновлення. 4. Дайте характеристику використанню майнового підходу і оцінці вартості статутного фонду при створенні нового підприємства. 5. Дайте характеристику використанню майнового підходу при оцінці внеску у статутний фонд підприємства. 6. Охарактеризуйте використання майнового підходу в оцінці вартості майна при його ліквідації.	12
7	Тема: Порівняльний (ринковий) підхід в оцінці вартості підприємства. Завдання: 1. Обґрунтуйте порядок розрахунку цінових мультиплікаторів. 2. Охарактеризуйте порівняльний підхід в оцінці бізнесу. 3. З'ясуйте визначення вартості підприємства, що оцінюється. 4. Обґрунтуйте використання ринкового підходу оцінки вартості майна при ліквідації підприємства. 5. Дайте характеристику використанню ринкового підходу при оцінці об'єктів заставного майна. 6. Охарактеризуйте використання ринкового підходу в оцінці цілісних майнових комплексів.	12
8	Тема: Особливості оцінки різних видів об'єктів нерухомості. Завдання: 1. Обґрунтуйте ринковий підхід оцінки житлової нерухомості. 2. Охарактеризуйте дохідний підхід оцінки житлової нерухомості. 3. Обґрунтуйте майновий підхід оцінки житлової нерухомості. 4. Дайте характеристику оцінці нематеріальних активів (об'єктів інтелектуальної власності). 5. Охарактеризуйте призначення і функції оцінки землі.	10
9	Тема: Звіт про оцінку вартості підприємства. Завдання:	3

	1. Обґрунтуйте порядок оформлення результатів рецензування звіту про оцінку майна. 2. Охарактеризуйте порядок формування та подачі акту оцінки майна. 3. Дайте характеристики напрямкам удосконалення звітності про оцінку бізнесу. 4. Визначте вимоги до рецензентів звіту про оцінку вартості бізнесу.	
Усього годин		95

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- глосарій;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – іспит.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (іспиту).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

З навчальної дисципліни «Оцінка вартості підприємства» проводиться семестровий іспит. Здобувач отримує білет, що містить два теоретичних питання з дисципліни, тестові завдання і задачу.

У 40 балів, що можливо отримати на іспиті, входить: два теоретичних питання по 10 балів (сумарно 20 балів), 3 тести - по 2 бали (сумарно 6 балів), задача (14 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

14 балів здобувач отримає за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв'язання задачі.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також іспит може бути проведений у письмовій формі.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичні питання, правильне розв'язання задачі, правильна відповідь на тестові питання. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичних питань білету та тестових завдань, а також розв'язання задачі, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питань білету, правильного розв'язання задачі, але не правильна відповідь на тестові питання.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fx».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (іспит)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
8	8	8	6	5	5	5	5	10	40	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література – основна

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
3. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність: Закон України від 12.07.2001. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/2658-14>.
4. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14>.
5. Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.03 р. № 1440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1440-2003-%D0%BF>
6. Про затвердження Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна»: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.04 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1442-2004-%D0%BF>
7. Порядок проведення оцінки для цілей оподаткування та нарахування і сплати інших обов'язкових платежів, які справляються відповідно до законодавства // Постанова Кабінету міністрів України від 10 вересня 2003 року № 1440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/231-2013-%D0%BF>.
8. Міжнародні та регіональні стандарти оцінки URL: http://www.stud.com.ua/.../mizhnarodni_regionalni_standarti_otsinki_mizhnarodni_standarti_otsi
9. Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Додаткова література

10. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Київ: Ельга, 2008. 724 с.
11. Іляшенко А.Х., Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я., Юрій Е.О. Оцінка вартості підприємства: навчальний посібник Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 170 с. URL: https://drive.google.com/open?id=172hn98ohMp_0aMxSDYN9XGzWeTyiL8k7.
12. Гохберг І.І. Оцінка установок, машин та обладнання: навчальний посібник. Львів: ЗУКЦ, 2007. 184 с.
13. Добикін О.К., Рижиков В.С. Потенціал: формування та оцінка: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 208 с.
14. Корбутяк А.Г., Єрмічук Н.І. Фінансовий контролінг: навч. посіб. / Чернівці: Видавництво «Рута», 2019. 160 с.
URL: <https://drive.google.com/open?id=1qZuEvSd8tGmrQ6wsQvkvf4t8Ak824Lve>.
15. Круш П.В., Поліщук С.В. Оцінка бізнесу: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 264 с.
16. Кучеренко В.Р. Оцінка бізнесу та нерухомості. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 200 с.
17. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2003. 554с.
18. Фінансовий менеджмент: навч. посіб./ За заг. ред. к.е.н. Юрія Е.О. Чернівці: Видавництво «Рута», 2020. 370 с.
19. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз: Навч.посібник Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2003. 556с.
20. Школьник І.О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник Суми: Університетська книга, 2019. 301с.

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Верховна Рада України – <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Державний комітет статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Державна казначейська служба України – <http://www.treasury.gov.ua>
4. Державна податкова служба України – <https://tax.gov.ua/>
5. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>

6. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>

Офіційні сайти міжнародних фінансових організацій:

1. Міжнародна асоціація зі статистики (IAOS) – <http://isi.cbs.nl/>
2. Міжнародний інститут статистики (ISI) – <http://isi.cbs.nl/>
3. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) – <http://www.oecd.org/>
4. Статистичний офіс Європейської співдружності – <http://europa.eu.int/>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
3. Національна парламентська бібліотека – www.alpha.rada.kiev.ua